

Elektronik Haberleşme Sektöründe Veri Gizliliği Düzenlemeleri

Abstract —. Electronic communications services over the digital networks open new possibilities for users but also new risks for their personal data protection and privacy. In this context, related EU legislation is evaluated in general terms in the first part, following with the evaluation of the situation in Turkey. In the study, it is emphasized that like EC Member Countries Turkey also should make legal, regulatory and technical provisions in order to protect rights and freedoms of natural persons and legitimate interests of persons.

Keywords — EU Directives, Electronic Communication, Data Privacy, Data Security.

Özet —Elektronik haberleşmede yeni teknolojiler kullanıcılara pek çok imkan ve farklı uygulamaları sunarken, aynı zamanda veri güvenliği ve gizliliği hususlarında daha önce öngörülme risklerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu çerçevede makale kapsamında elektronik haberleşme sektöründe veri gizliliği hususunda yapılan hukuki düzenlemelere yer verilmektedir. İlk bölümde ilgili AB mevzuatı genel hatlarıyla değerlendirilmiş, müteakiben de ülkemizde konuyla ilgili mevzuat ve yeni düzenleme çalışmaları ele alınmıştır. Çalışmada, Türkiye’de veri gizliliği konusunda AB mevzuatının uygulanması sürecinin tamamlanmasının önemi vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler — AB Direktifleri, Elektronik Haberleşme, Veri Gizliliği, Veri Güvenliği.

I. GİRİŞ

Elektronik haberleşme cihazları ile iletişimin gün geçtikçe artmasıyla birlikte kişilere ait verilerin ticari amaçlar başta olmak üzere çeşitli alanlarda kullanılması da artış göstermiştir. Elektronik haberleşme hizmeti almak için yaptığımız abonelik sözleşmelerinde adımızın, soyadımızın, vatandaşlık numaramızın yer aldığı geçerli kimlik bilgilerimiz gibi özel bilgiler abone olduğumuz işletmeciye verilmektedir. Kişisel veri farklı sektörlerde farklı şekillerde tanımlanabilmekle birlikte en genel biçimde “Belirli ya da kimliği belirlenebilir kişilere ait bütün bilgiler” kişisel veri olarak tanımlanmakta olup, bu bilgiler doğrudan kişinin kendisinden kendi rızasıyla ve bilgisi dahilinde elde edilebildiği gibi mevcut bir veri tabanından da elde edilebilmektedir. Herhangi bir kayıt, başvuru, abonelik sırasında vermiş olduğumuz bu bilgiler daha sonra başka amaçlarla da kullanılabilir ya da üçüncü kişilerle de paylaşılabilir. Özellikle elektronik

haberleşmenin² yaygınlaşması ve bilgisayar teknolojisindeki gelişmeler bu verilerin sadece ülke içerisinde değil tüm dünyada da hızla yayılabilmesine imkan vermektedir. Bir ülkede toplanan (kayıt altına alınan) bilgilerin diğer ülkelere gitmesi ya da bir sektörde elde edilen bilgilerin diğer sektörlerde de kullanılması bir diğer ifade ile kişisel bilgilerin hem istihbarat amacıyla hem de ticari amaçlarla artarak kullanımı bu alanda bir düzenleme yapmayı gerekli hale getirmiştir.

II. AVRUPA BİRLİĞİ ELEKTRONİK HABERLEŞME SEKTÖRÜNDE KİŞİSEL VERİLERİN İŞLENMESİ VE GİZLİLİĞİNİN KORUNMASI

Elektronik haberleşme alanında mobil teknolojiler gibi pek çok yeniliğin giderek artan oranlarda kullanılması bu sektöre ilişkin özel düzenlemelerin yapılmasını kaçınılmaz hale getirmiştir. Bu çerçevede Avrupa Birliği (AB)’nde elektronik haberleşme sektörüne ilişkin olarak kişisel verilerin işlenmesi ve gizliliğinin korunması hususunda ilk spesifik (özel) düzenlemeyi Telekomünikasyon Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Gizliliğin korunmasına ilişkin Avrupa Parlamentosu ve Konseyi’nin 15 Aralık 1997 tarih ve 97/66/EC sayılı Direktifi oluşturmuştur [1]. Söz konusu Direktif, Kişisel Verilerin İşlenmesinde Bireylerin Korunması ve Bu Verilerin Serbest Dolaşımına İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Konseyi’nin 24 Ekim 1995 tarih ve 95/46/EC sayılı Direktifinde yer alan ilkeleri, telekomünikasyon sektörü için özel kurallar haline getirmiştir [2]. 97/66/EC sayılı Direktifin piyasalar ve elektronik haberleşme hizmetleri teknolojilerindeki ilerlemelere uyumlu hale getirilmesi amacıyla 2002 yılındaki düzenleyici paket içerisinde elektronik haberleşme sektörüne ilişkin Elektronik Haberleşme Sektöründe Gizliliğin Korunması ve Kişisel Bilgilerin İşlenmesine ilişkin 12 Temmuz 2002 tarihli Avrupa Parlamentosu ve Konseyi’nin 2002/58/EC sayılı Direktifi yayımlanmış (Veri Gizliliği Direktifi) [3] ve 97/66/EC sayılı Direktif 31 Ekim 2003 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlükten kaldırılmıştır.

Direktif ile birlik içerisindeki ülkelerden kişisel bilgilerin gizliliğinin ve kişi mahremiyetinin sağlanmasına ilişkin olarak temel hak ve özgürlükler çerçevesinde koruma sağlanması amaçlanmaktadır. Bu alandaki koruma ve verilerin

¹ Bu

² Metin içerisinde “elektronik haberleşme” ve “telekomünikasyon” kavramları birbirleri yerine kullanılabilir.

kullanıcıların kişisel istemleri dışında kullanılmasının engellenmesi, aynı zamanda, bilgi ekonomisinin gelişmesi sürecinde sunulan e-ticaret gibi hizmetlere olan kullanıcı güveninin artması açısından da önem taşımaktadır. Bu çerçevede hazırlanan Direktif toplam 21 maddeden ibaret olup, Direktif'te 15 Mart 2006 tarihli Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin 2006/24/EC sayılı Veri Saklama Direktifi [4] ve çeşitli direktiflerde değişiklik yapan 25 Kasım 2009 tarihli Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin 2009/136/EC sayılı Vatandaş Hakları Direktifi [5] ile Veri Gizliliği Direktifinin bazı maddelerinde ekleme, çıkarma ve değişiklikler yapılmıştır. Direktifin Haberleşmenin gizliliği başlıklı 5 inci maddesi kullanıcının kendi rızası dışında bir başkası tarafından elektronik haberleşme verisinin (trafik verisi dahil) dinlenmesi ve kaydedilmesinin yasak olduğunu hükme bağlamaktadır. Bu yasağın tek istisnasını ise ortada hukuken geçerli bir yetkilendirme olması durumu oluşturmaktadır. Aynı şekilde trafik verisi başlıklı 6 ncı madde abone verisinin pazarlama amaçlı kullanımı için önceden kullanıcı izni olması gerektiğini belirtmektedir. Yine aynı madde hükümlerine göre bu izin aynı zamanda kullanıcının iradesine bağlı olarak her zaman için geri alınabilecektir. Buna paralel bir düzenleme de istek dışı haberleşmeler başlıklı 13 üncü madde de görülmektedir. Bu başlık altında insan müdahalesi olmaksızın çalışan (sms gönderimi gibi) elektronik sistemler aracılığıyla mesaj gönderilmesine ancak kullanıcı izni varsa müsaade edilebileceği ifade edilmektedir. 7 nci madde abonelerin ayrıntılı fatura alma hakkını düzenlerken, 8 nci madde de kullanıcıların gizli numaralardan aramaları otomatik olarak reddetmeleri imkânını sağlayan hükümlere yer verilmektedir. Direktifin ele aldığı diğer konular arasında ise abone rehberlerine ilişkin düzenleme, otomatik aramayı yönlendirme teknik özellikler ve standardizasyon gibi hususlar bulunmaktadır.

Veri gizliliği konusundaki ikinci düzenlemeyi ise 15.03.2006 tarihinde yürürlüğe giren 2006/24/EC Direktifi oluşturmaktadır. Bu Direktifin hazırlanarak yürürlüğe girmesinde özellikle İngiltere'de 2005 yılında meydana gelen terör olaylarının rol oynadığı görülmektedir. Zira, anılan Direktifin dibacesinde bu duruma değinilerek, bu tür olayların daha etkin bir şekilde takip edilebilmesi açısından telekomünikasyon verilerinin saklanması ile ilgili ortak tedbirlerin en kısa zamanda alınmasının gerekliliği vurgulanmaktadır. Bu çerçevede hazırlanan Direktif topluluk boyutunda elektronik verinin saklanması ve veriye ulaşım hususlarındaki usul ve esasları belirlemektedir. Direktifin temel maddeleri arasında ise veri saklama zorunluluğu, veriye erişim, saklanacak veri kategorileri, saklama süreleriyle bu verilerin korunmasına ilişkin hükümler bulunmaktadır. Örneğin saklanacak veri kategorileri arasında internet yoluyla yapılan haberleşmeler (e-posta) de sayılmış ve bu kapsamda kullanılan IP adresleri, internet erişim hizmetine giriş ve çıkışların tarihleri ve süresi, abone kimliği gibi bilgilerin altı aydan az ve iki yıldan çok olmayacak şekilde saklanması hükme bağlanmıştır. Diğer taraftan, saklanan bu verilerin korunması için yapılması gerekenler de sayılarak, bu tedbirlerin alınmaması ve veri güvenliğinin ihlal edildiği

durumlarda geçerli olacak yaptırım ve cezalara da ayrıca yer verilmiştir.

AB tarafından bu konuda getirilen en son düzenleme ise yine daha önce ifade edildiği üzere 2002/58/EC direktifini tadil eden ve 29.12.2009 tarihinde yürürlüğe giren 2009/136/EC Direktifi olmuştur. Bu Direktifte, evrensel hizmet ve veri gizliliği hususundaki birtakım ek düzenlemelere yer verilmektedir. Direktifteki maddeler 2002/58/EC direktifinde bulunan maddeleri tadil edici bir şekilde kaleme alınmış olup; veri güvenliği ve veri güvenliğinin ihlali konusunda kullanıcıların haklarına olan vurgu daha da belirgin bir şekilde yapılarak, telekomünikasyon hizmet sağlayıcılarının bu konuda her türlü tedbiri alması gerektiği belirtilmektedir. Bu kapsamda, özellikle gelişen teknolojiyle birlikte veri güvenliği konusunda yeni risklerin ortaya çıktığı ve bu konuda gerek işletmecilerin gerekse ulusal düzenleyici kurumların her türlü tedbiri alması hususunda yeni düzenlemelere gidilmiştir. Örneğin, işletmeciler yeni Direktif hükümleri çerçevesinde bu konu kapsamındaki (örneğin veri tabanına girme teşebbüsü vb.) bilgiyi düzenleyici kuruma sağlayacak ve bu kurumlara da toplanan veri ışığında gerekli çalışmaları yapacaktır. Diğer taraftan, kullanıcıların ekipmanlarına (bilgisayar, cep telefonu vb.) sızarak veri toplayan yazılımların (dolayısıyla bu tip faaliyetleri yürüten şahısların) da veri güvenliği hususunda ciddi bir tehlike oluşturduğu ve bu konudaki önleyici tedbirlerin alınması hususu da vurgulanmaktadır. Sonuç itibarıyla son Direktifin, önceki Direktifte yer alan hükümlerin gelişen teknoloji karşısında tüketici haklarını koruma konusunda yetersiz kalmaması adına hazırlandığı ifade edilebilecektir.

Ancak, diğer bütün hususlarda da görüldüğü gibi, her zaman mevzuatın bulunması istenilen sonuçların alınması açısından yeterli olmamaktadır. Buna güncel bir örnek olarak AB üyesi bir ülkede yaşananlar gösterilebilecektir. İtalya'da telekomünikasyon hizmetlerinden yararlanan abonelerin bulunduğu veri tabanları tele pazarlama amaçları için kullanılmakta olup, bunun için aboneden önceden izin alınmadığı belirtilmektedir. Komisyon bunun yanı sıra, abonelerin isteseler dahi bu haklarını kullanmada yeterince etkin bir prosedür geliştirilip geliştirilmediği konusunda da şüpheler bulunduğunu ifade etmektedir. Bu nedenlerden ötürü Komisyon 28.01.2010 tarihinde veri gizliliğine ilişkin mevzuata uyum sağlanmadığını içeren resmi bir mektup iletmiş olup, İtalyan hükümetine cevap için iki aylık bir süre tanımıştır [6]. Daha önce de ifade edildiği gibi söz konusu Direktiflerde; abonelerin kendileriyle ilgili bilgilerin rehber hizmetleri veri tabanında yer alıp almamasına ilişkin karar verebilmeleri, karar vermeden önce bu bilgilerin ne amaçlarla kullanılacağı gibi hususlarda bilgilendirme yapılması zorunluluğu bulunmaktadır.

III. ÜLKEMİZ ELEKTRONİK HABERLEŞME SEKTÖRÜNDE VERİ GİZLİLİĞİ

T ÜRKİYE'DE elektronik haberleşme sektöründe kişisel bilgilerin işlenmesi ve gizliliğinin korunmasının güvence

altına alınmasına ilişkin ilk düzenleme; AB'nin 2002/58/EC Direktifi temel alınarak ve 2813 sayılı Telsiz Kanununa dayanılarak hazırlanan 06.02.2004 tarih ve 25365 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Telekomünikasyon Sektöründe Kişisel Bilgilerin İşlenmesi ve Gizliliğinin Korunması Hakkında Yönetmelik" (Veri Gizliliği Yönetmeliği)³ olmuştur [7]. Veri Gizliliği Yönetmeliğinin AB müktesebatındaki gelişmelerle birlikte, Ülkemizde teknik ve hukuki alanda meydana gelen gelişme ve değişimlere cevap verebilir hale getirilmesi amacıyla Yönetmeliğin yürürlüğünden sorumlu olan Telekomünikasyon Kurumu⁴ tarafından çalışmalar başlatılmış ve başlatılan çalışma sürecinde AB tarafından 2006'da yayımlanan 2006/24/EC sayılı Direktifte öngörülen değişikliklere uyum sağlaması da esas alınarak yeni bir Yönetmelik Taslağı hazırlanmıştır. Taslak Yönetmelik Kurum tarafından diğer kişi ve kurumların görüşüne de açılmıştır. Ancak, Taslak Yönetmeliğe son hali verilmek üzere aynı dönemde TBMM gündeminde olup, henüz yasalaşarak yürürlüğe girmemiş olan Taslak Elektronik Haberleşme Kanununun yürürlüğe girmesinin beklenmesi uygun görülmüştür. 10.11.2008 tarih ve 27050 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun (EHK) [8] yürürlüğe girmesiyle "Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Gizliliğinin Korunması Hakkında Yönetmelik Taslağı", EHK ile uyumlaştırılmak üzere gözden geçirilerek yeniden düzenlenmiş ve Taslak Yönetmeliğin son hali bir kez daha ilgili bütün kurum ve kuruluşlar ile tüm kamuoyunun görüşlerini bildirmelerinin akabinde 24.07.2012 tarih ve 28363 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Gizliliğinin Korunması Hakkında Yönetmeliğin⁵ 25 inci maddesinde yayımından 6 ay sonra yürürlüğe gireceği ifade edilmiştir.

Yeni Yönetmeliğe dayanak teşkil eden EHK'nın "Amaç" başlıklı 1 inci maddesi "*Bu Kanunun amacı; elektronik haberleşme sektöründe düzenleme ve denetleme yoluyla etkin rekabetin tesisi, tüketici haklarının gözetilmesi, ülke genelinde hizmetlerin yaygınlaştırılması, kaynakların etkin ve verimli kullanılması, haberleşme alt yapı, şebeke ve hizmet alanında teknolojik gelişimin ve yeni yatırımların teşvik edilmesi ve bunlara ilişkin usul ve esasların belirlenmesidir.*" hükmünde olup, "İlkeler" başlıklı 4 üncü maddesinde ise bu amaca uygun olarak ilgili merciler tarafından elektronik haberleşme hizmetinin sunulmasında ve bu hususta yapılacak düzenlemelerde "*Bilgi güvenliği ve haberleşme gizliliğinin gözetilmesi*"nin ilkeler içerisinde gözetilmesi gerektiği belirtilmiştir.

³ "Telekomünikasyon Sektöründe Kişisel Bilgilerin İşlenmesi ve Gizliliğinin Korunması Hakkında Yönetmelik" makalenin devamında kısaca "Veri Gizliliği Yönetmeliği" olarak ifade edilecektir.

⁴ "Telekomünikasyon Kurumu"nun adı 10 Kasım 2008 tarih ve 27050 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu ile Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu olarak değişmiştir.

⁵ "Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Gizliliğinin Korunması Hakkında Yönetmelik" makalenin devamında kısaca "Yeni Veri Gizliliği Yönetmeliği" olarak ifade edilecektir.

EHK'nın 4 üncü maddesinde belirtilen "ilgili merciler"ın Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu olması nedeniyle "Kurumun görev ve yetkileri" başlıklı 6 ncı maddesinin (c) bendinde "*Abone, kullanıcı, tüketici ve son kullanıcıların hakları ile kişisel bilgilerin işlenmesi ve gizliliğinin korunmasına ilişkin gerekli düzenlemeleri ve denetlemeleri yapmak.*" hususu yer almaktadır. Kişisel bilgilerin işlenmesi ve gizliliğinin korunması bir yandan EHK'da Kurum'un genel görev ve yetkileri içerisinde sayılmakta iken diğer taraftan "Kişisel verilerin işlenmesi ve gizliliğinin korunması" başlıklı 51 inci maddede "*Kurum, elektronik haberleşme sektörüyle ilgili kişisel verilerin işlenmesi ve gizliliğinin korunmasına yönelik usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.*" hükmüne özel olarak yer verilmiştir.

Yeni Veri Gizliliği Yönetmeliğinin yayımlanması için EHK'nın yürürlüğe girmesinin isabetli olduğu değerlendirilmektedir. Nitekim, yürürlükte olan mevcut Veri Gizliliği Yönetmeliği yürürlüğe girdiği zamandaki ihtiyaç nedeniyle ve Avrupa Birliğine uyum sürecinde AB Direktiflerinde belirtilen hususları yerine getirmek amacıyla her ne kadar 2813 sayılı Telsiz Kanununa dayandırılarak çıkarılmış olsa dahi, 2813 sayılı Kanun'da açık bir hükmün olmaması Yönetmeliğin dayanağının sorgulanmasına neden olmuştur. Bu nedenle, EHK'da açık ve özel bir hükmün olması Yeni Veri Gizliliği Yönetmeliğini daha da güçlü hale getirmiştir.

Yeni Veri Gizliliği Yönetmeliği ile halen yürürlükte bulunan Yönetmeliğin benzer hükümler taşıdığı görülmekle birlikte AB'nin 2006/24/EC Direktifi ile getirilen hükümlere uygun olarak yeni maddelerin eklendiği görülmektedir. Yeni ve Mevcut Yönetmelik karşılaştırıldığında "Tanımlar" maddesine Yönetmeliğin devamında getirilen hükümlerin anlaşılmasına ilişkin olarak "Acil yardım çağrıları", "Gerçekleşmeyen arama", "Hücre kimliği", "IMEI", "IMSI", "İşlem kaydı", "Kişisel veri ihlali", "Kullanıcı kimliği", "Maskaeme", "Rıza", "Veri", gibi tanımlara ilk kez yer verildiği diğer taraftan Mevcut Yönetmelikte bulunan bazı tanımlardan "İsimsizleştirme" tanımının "Anonim hale getirme", "Yer verisi" tanımının ise "Konum verisi" olarak biraz daha farklı bir şekilde yer aldığı görülmektedir. Yeni Yönetmelikte "Tanımlar" maddesinden sonra Mevcut Yönetmelikte bulunmayan "Kişisel verilerin işlenmesine ilişkin ilkeler" maddesinin ilk kez yer aldığını görmekteyiz. Yönetmeliğin bu maddesi incelendiğinde Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanmış olan Kişisel Verilerin Korunması Kanun Tasarısının [9] 5 inci maddesinde yer alan ilkeler ile paralellik gösterdiği görülmekte olup, esas olarak kişisel verileri işlenecek olan kişinin rızasına dayalı olması ve işlenecekleri amacın belirli olması ve bu amaçla saklama süresini aşmaması gerekmektedir. Mevcut Yönetmelikte yer alan ve Yeni Yönetmelikte de yer verilen maddelerden biri ise "Güvenlik" başlıklı maddedir. Mevcut ile Yeni Yönetmelik hükmü arasındaki fark ise; Mevcut Yönetmeliğe göre işletmecilerin hizmetin gerektirdiği hallerde şebekenin güvenliğine ilişkin alacakları tüm gerekli teknik ve yapısal önlemleri Kurumun onayına sunmaları olup, Yeni Yönetmeliğe göre ise

işletmeciler tarafından teknolojik imkanlar göz önünde bulundurularak muhtemel riske uygun düzeyde güvenlik tedbirleri alınması öngörülmüş olup, ancak Kurum tarafından gerekli görülmesi halinde bu güvenlik tedbirlerinde değişiklik yapılabilecektir. “Güvenlik” maddesine ilişkin bu maddenin Yeni Yönetmelikteki halinin hem bürokrasiyi azaltacağı hem de daha işler bir hal sağlayacağı düşünülmektedir. Zira, İşletmeci güvenlik tedbiri aldığı her durumu Kurumun onayına sunmayacak Kurum gerekli görmesi halinde alınan tedbirlere ilişkin bilgi isteyecek tedbirin yeterli olmadığını düşünmesi halinde de değişiklik yapılmasını isteyebilecektir. Diğer taraftan aynı maddenin dördüncü fıkrasında yer alan sistemlere erişimlerin ve erişen personelin işlem kayıtlarının 5 yıl süre ile saklanması ise herhangi bir ihlalin gerçekleşmesi halinde geçmişte kimlerin sisteme ne amaçla girdiğinin görülmesi ve bir anlamda işletmecilerin personellerini Kurumun da işletmecileri geriye dönük olarak denetlemeleri açısından önemlidir. Yeni Yönetmelikte “Riskin ve kişisel veri ihlalinin bildirilmesi” başlığı altında yer alan hükmün Mevcut Yönetmelikte “Riskli haber verme” başlığı altında bulunduğunu görmekteyiz. Her iki hüküm arasındaki fark ise şu şekildedir; Mevcut Yönetmelikte işletmeci tarafından alınan önlemlerin dışında olağanüstü bir risk söz konusu olduğunda aboneler riskler ve riskin giderilmesi yolları hakkında uyarılacaktır, Yeni Yönetmeliğe göre ise işletmeci belirli bir risk olması halinde abonelerle birlikte Kurumu da bilgilendirecek olup, bu riskin işletmeci tarafından alınan tedbirlerin dışında kalması halinde işletmeci abonelerini etkin ve hızlı bir şekilde riskin içeriği ve giderilme yolları hakkında bilgilendirecektir. Diğer taraftan işletmeci bünyesinde bulunan abone verilerinin ihlalden olumsuz yönde etkilenilmesi durumunun söz konusu olması halinde abonelerin bilgi alabilecekleri iletişim noktalarının belirlenmesi yükümlülüğü getirilmiştir. Yeni Yönetmeliğin “Riskin ve kişisel veri ihlalinin bildirilmesi” başlıklı altıncı maddesinden sonra gelen üçüncü bölümde verilerin işlenmesi ve saklanmasına ilişkin hükümlere yer verilmiş olup, üçüncü bölümün ilk maddesi “Haberleşmenin gizliliği”dir. Mevcut Yönetmelikte “Telekomünikasyonun gizliliği” başlığı altında düzenlenen aynı zamanda T.C Anayasası ile de güvence altına alınmış olan haberleşmenin gizliliği ilkesine uygun düzenleme Yeni Yönetmeliğe “Haberleşmenin gizliliği” şeklinde geçmiştir. Yeni Yönetmeliğin “Haberleşmenin gizliliği” başlıklı 7 nci maddesi Mevcut Yönetmeliğin 8 inci maddesiyle paralellik arz etmekle birlikte, Yeni Yönetmelikte Mevcut Yönetmelikten farklı olarak son yıllarda akıllı telefonların kullanımının artmasıyla birlikte kullanıcıların terminal cihazlarında bilgi saklanması veya saklanan bilgilere ulaşılması durumunda kullanıcıların rızasının alınması şart koşulmuştur. Yeni Yönetmeliğin 8 inci maddesinde ise trafik verilerinin hangi amaçlarla işlenebileceği, saklanmasını gerekli kılan faaliyetin tamamlanmasından sonra silinmesi veya anonim hale getirilmesi, bu verilerin katma değerli hizmetlerin sunulması amacıyla işlenmesi söz konusu ise verilerin işleme süreleri hakkında abone ve kullanıcıların bilgilendirilmesinin ardından rızasının alınması neticesinde işlenmesi ve abone/kullanıcıların rızalarını her zaman için geri alabilecekleri ifade edilmiştir. Yeni Yönetmelikte de Mevcut Yönetmelikteki şekilde “Trafik verisini işleme yetkisi” maddesine yer verilmiş ve maddenin son hükmünde trafik

verilerinin hiçbir şekilde yurtdışına çıkarılmayacağı belirtilmiştir. Mevcut Yönetmeliğin “Yetkili makama bildirim” başlıklı 11 inci maddesi Yeni Yönetmelikte “Trafik verisinin bildirilmesi” başlığı altında ifade değiştirilerek ve içeriğe tüketici şikayetlerinin değerlendirilmesi ile denetim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi ifadeleri eklenerek yeniden düzenlenmiştir. Mevcut Yönetmelikte “Yer verisi” başlığı altında düzenlenmiş olan Yeni Yönetmelikte ise “Konum verisinin işlenmesi” başlığı altında yer alan hükmün uygulama açısından farklılık getirdiği düşünülmektedir. Mevcut Yönetmeliğe göre katma değerli hizmetlerin işlenmesi için aksi başvurusu olmayan abonenin konum verisi işlenebilecek iken Yeni Yönetmeliğe göre ancak abonenin önceden rıza göstermesi halinde konum verisi işlenebilecektir. Aboneler konum bilgilerinin işlenmesi için vermiş oldukları izni her zaman için geri alabileceklerdir. Aynı madde altında konum verisine erişilmesinin istisnası olarak kullanıcının rızası olmaksızın acil yardım çağrıları kapsamında ilgili kişinin kimlik bilgisine erişilebilmesi öngörülmüştür. Mevcut Yönetmelikte “Kişi sınırlandırması” başlığı altında kimlerin konum verisini işleyebileceğine ilişkin hüküm Yeni Yönetmelikte aynı kapsamda korunmuş olup “Konum verisini işleme yetkisi” başlığı altında düzenlenmiştir. Yeni Yönetmeliğin en büyük farklılıklarından biri ise “Saklanacak veri kategorileri” başlıklı madde olmuştur. Nitekim, madde incelendiğinde hangi işletmecilerin hangi bilgileri saklayacağı detaylı bir şekilde belirtilmiştir. Hangi verilerin hangi işletmeciler tarafından saklanacakları belirlendikten sonra bu verilerin ne kadar süre ile saklanacağı “Veri saklama süresi” başlıklı 14 üncü madde altında bir yıl olarak belirlenmiştir. Yeni Yönetmeliğin bir diğer önemli yeniliği ise “Saklanan verinin korunması ve güvenliği” başlıklı 15 inci maddedir. Zira, bu maddede veriler saklanırken işletmecilerin göstermesi gereken özen ve alması gereken tedbirlere yer verilmiştir. Yeni Yönetmelikteki bir diğer yeni madde de “İstatistiki bilgilerin verilmesi” başlıklı madde olmuştur. Bu maddede son bir yıl içerisinde yetkili makamlar tarafından talep edilen ancak kişisel verileri içermeyen bilgiler ile bu veri taleplerinin karşılanıp karşılanmadığı ve bu verilerin saklandığı tarih ile yetkili makam tarafından talep edildiği tarih arasında geçen sürelerle ilişkin bilgilerin istatistiki amaçla saklanması ve Kurum tarafından talep edilmesi halinde gönderilmesi hüküm altına alınmıştır.

Yönetmeliğin dördüncü bölümünde AB Direktiflerindeki hususlara uygun olarak işletmeciler tarafından kullanıcılara sağlanan imkanlara yer verildiği görülmektedir. Mevcut Yönetmeliğin 13 ve 14 üncü maddesinde düzenlenmiş olan “Arayan hattın kimliğinin açıklanmasının engellenmesi” ve “Arayan hattın bağlanmasının engellenmesi” başlıklı maddelerin Yeni Yönetmeliğin “Numaranın gizlenmesi” başlıklı maddenin birinci fıkrasında düzenlendiğini görmekteyiz. Aynı maddede yeni bir imkana yer verilmiş ve bağlanan hattın numarasının görünebilir olduğu durumlarda, aranan abonenin talep etmesi halinde işletmeci tarafından, ücretsiz ve basit bir yöntemle bağlanılan numaranın arayan tarafından bilinmesi engellenmesinin sağlanması hüküm altına alınmıştır. Yeni Yönetmelikte numaranın gizlenmesine ilişkin hükümlerden sonra Mevcut Yönetmelikte olmayan “Otomatik çağrı yönlendirme” başlığı altında yeni bir maddenin

düzenlendiğini görmekteyiz. Bu yeni madde ile işletmecilerin kendileri tarafından ya da üçüncü kişiler tarafından yapılan yönlendirmelerin bir diğer ifade ile bir kullanıcının diğer kullanıcıya yapmış olduğu yönlendirmelerin ücretsiz ve basit bir yöntemle işletmeci tarafından engellenmesine imkan sağlanmaktadır. Diğer taraftan aynı madde ile otomatik mesaj sistemine yapılan yönlendirmelerin ücretli olması halinde abonenin/kullanıcının rızasının alınması gerektiği belirtilmiştir.. Yeni Yönetmeliğin beşinci bölümünden önce düzenlenmiş bir diğer hükmü de Mevcut Yönetmelikte de benzer şekilde yer alan “Aboneler için hazırlanan rehberler” başlıklı maddedir. Bu maddede ise abonelerin kamuya açık kişisel rehberlerde yer alıp almama yönünde rızalarının alınması gerektiği ile bu rıza alınmadan önce rehberlik hizmetinin amaç ve kapsamına uygun olarak bilgilendirilmeleri gerektiği gibi hususlar yer almaktadır. Mevcut Yönetmelikte “İstek dışı haberleşmeler” başlığı altında yer alan hükümlere ise Yeni Yönetmelikte yer verilmemiş ve bu hükümde yer alan hususlara ilişkin detay düzenlemeler halen çalışmalarını devam eden E-Ticaret Kanununa bırakılmıştır. Mevcut Yönetmelikte yer almayan ancak Yeni Yönetmelikte yer verilen bir diğer hüküm ise “Ayrıntılı faturalarda gizlilik” maddesidir, bu hüküm doğrultusunda işletmeciler abonelerin talep etmesi halinde ayrıntılı faturalarında yer alan işlem kayıtlarının bazı rakamlarının gizlenmesini talep edebileceklerdir.

Yeni Yönetmeliğin beşinci bölümünde işletmecilerin Yönetmelikteki yükümlülüklerine uymamaları halinde 5/9/2004 tarihli ve 25574 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Telekomünikasyon Kurumu Tarafından İşletmecilere Uygulanacak İdari Para Cezaları ile Diğer Müeyyide ve Tedbirler Hakkında Yönetmelik hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir. Yeni Yönetmeliğin önem arz eden bir diğer maddesi de hızla değişen ve gelişen elektronik haberleşme sektöründe öngörülemeyen durumlar için Yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde tebliğ ya da Kurul Kararı ile işlem yapılabilmesidir.

IV. SONUÇ

Ülkemizde kişisel verilerin korunmasına ilişkin AB’de olduğu gibi genel bir düzenleme (95/46/EC) olmamasına karşın elektronik haberleşme sektörüne ilişkin 2004 yılında Veri Gizliliği Yönetmeliğinin yayımlanması ile özel bir düzenleme yapılmış olması zaman zaman eleştirilmiştir. Ancak, kişisel bilgilerin ihlalinin daha hızlı ve yaygın olabileceği bu alanda yapılan Yönetmelik ve ardından 2008 yılında yayımlanarak yürürlüğe giren Elektronik Haberleşme Kanunu kişisel bilgilerin korunmasında yaşanan boşluğu en azından bu sektöre özgü olarak kapatmıştır. Yeni Yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile Mevcut Yönetmelikte yer almayan hususlara ilişkin boşluk da kapatılmış olacak ve daha etkin bir koruma sağlanmış olacaktır.

KAYNAKÇA

[1] Directive 97/66/EC of the European Parliament and of the Council of 15 December 1997 concerning the processing of personal data and

- protection of privacy in the telecommunications sector, OJ L 024, 30/01/1998, p. 01-08
- [2] Directive 95/46/EC of the European Parliament and of the Council of 24 October 1995 on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, OJ L 281, 23/11/1995, p. 31
- [3] Directive 2002/58/EC of the European Parliament and of the Council of 12 July 2002 concerning the processing of personal data and the protection of privacy in the electronic communications sector (Directive on privacy and electronic communications), OJ L 201, 31/07/2002 p. 37-47.
- [4] Directive 2006/24/EC of the European Parliament and of the Council of 15 March 2006 on the retention of data generated or processed in connection with the provision of publicly available electronic communications services or of public communications networks and amending Directive 2002/58/EC, OJ L 105 13.04.2006 p. 54
- [5] Directive 2009/136/EC of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 amending Directive 2002/22/EC on universal service and users’ rights relating to electronic communications networks and services, Directive 2002/58/EC concerning the processing of personal data and the protection of privacy in the electronic communications sector and Regulation (EC) No 2006/2004 on cooperation between national authorities responsible for the enforcement of consumer protection laws
- [6] Cullen International (2010), ‘Big Five Update’, AB İstatistik Raporları, 27.01-22.02. 2010, s. 5-6
- [7] 06.02.2004 tarih ve 25365 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Telekomünikasyon Sektöründe Kişisel Bilgilerin İşlenmesi ve Gizliliğinin Korunması Hakkında Yönetmelik
- [8] 10 Kasım 2008 tarih ve 27050 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu
- [9] Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı, <http://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0576.pdf>,